با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام فارسی (کتاب تکمیلی) پایه‌ی هفتم
فصل سوم

عنوان فصل: قلب کوچکم، علم زندگانی و زندگی همین لحظه‌هاست

از صفحه‌ی ۳۲ تا صفحه‌ی ۵۳ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل قلب کوچکم، علم زندگانی و زندگی همین لحظه‌هاست آمده است.

مباحث فصل: درس پنجم (قلب کوچکم را به چه کسی بدهم)، درس ششم (علم زندگانی)، حکایت (دعای مادر)، املای فارسی (داستان سیاوش ۳)، درس هفتم (زندگی همین لحظه‌هاست)، روان‌خوانی (سفرنامه‌ی اصفهان)

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۳۲ · نوشتاری — ساختمان واژه‌ی گَلدان؛ مقایسه با ریاضی‌دان و گَلزار ۵

۲ صفحه ۳۳ · نوشتاری — فعل دوبخشی و جایگزین ساده ۵

۳ صفحه ۳۳ · پژوهش — تکرار در سخنرانی «فاطمه فاطمه است» ۶

۴ صفحه ۳۳ · پژوهش — آیه‌ی تکرارشونده در سوره‌ی الرحمن ۶

۵ صفحه ۳۵ · جست‌وجو در متن — پرسش انکاری ۶

۶ صفحه ۳۵ · جست‌وجو در متن — جزء «ـک» به معنای کوچکی ۷

۷ صفحه ۳۵ · جست‌وجو در متن — تشبیه در شعر ۷

۸ صفحه ۳۵ · جست‌وجو در متن — تضاد در شعر ۷

۹ صفحه ۳۵ · جست‌وجو در متن — واژه‌های هم‌معنا و متضاد ۷

۱۰ صفحه ۳۶ · نوشتاری — سامان‌دهی بیت‌ها و جابه‌جایی ضمیر ۸

۱۱ صفحه ۳۶ · نوشتاری — نمودار قافیه و قالب شعر ۹

۱۲ صفحه ۳۶ · نوشتاری — معنای دقیق «خشکبار» ۱۰

۱۳ صفحه ۳۶ · نوشتاری — هفت واژه با «مند» ۱۰

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۱۴ صفحه ۳۷ · جست‌وجو در متن — مترادف و متضاد واژه‌ها در حکایت ۱۰

۱۵ صفحه ۳۷ · جست‌وجو در متن — تعبیر امروزی «خون اندر آن خشک شده بود» ۱۱

۱۶ صفحه ۴۲ · املای فارسی — کنایه‌ی «نمره‌های درخشان» ۱۱

۱۷ صفحه ۴۲ · املای فارسی — هفت‌خان رستم در شاهنامه ۱۱

۱۸ صفحه ۴۲ · املای فارسی — دو تشبیه در شعر سیاوش ۱۲

۱۹ صفحه ۴۲ · املای فارسی — نادرستی‌های املایی در دست‌نوشته‌ی شعر ۱۲

۲۰ صفحه ۴۵ · جست‌وجو در متن — جمع شکسته (مکسر) ۱۲

۲۱ صفحه ۴۵ · جست‌وجو در متن — سه جفت واژه‌ی هم‌معنا ۱۳

۲۲ صفحه ۴۵ · نوشتاری — ارتباط معنایی «الکی» با «الک» ۱۳

۲۳ صفحه ۴۵ · ژرف‌اندیشی — آینده‌نگری در شعر خیام ۱۳

۲۴ صفحه ۴۵ · ژرف‌اندیشی — مقایسه‌ی شعر روی سنگ با بیت حافظ ۱۳

۲۵ صفحه ۴۷ · روان‌خوانی — شناخت بناها و مناطق اصفهان ۱۴

۲۶ صفحه ۴۸ · روان‌خوانی — داستان‌های مرادی کرمانی در دبستان ۱۵

۲۷ صفحه ۴۸ · روان‌خوانی — طنز در سفرنامه‌ی اصفهان ۱۵

۲۸ صفحه ۴۸ · روان‌خوانی — ویژگی‌های اکبرآقا ۱۵

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۱ صفحه ۳۲ نوشتاری

۱ـ واژه‌ی «گلدان» از پیوند «گل» + «دان» ساخته شده است و معنای «جای گل» دارد. سه واژه‌ی دیگر با همین ساختمان بنویسید که در آنها «دان» معنای مکان داشته باشد. اگر «گلدان» را با «ریاضی‌دان» مقایسه کنیم، چه تفاوتی میان آنها به چشم می‌خورد؟ اکنون اگر «گلدان» را با «گلزار» بسنجیم، به چه تفاوت معنایی میان «دان» و «زار» پی می‌بریم؟

سه واژه با «دان» به معنای مکان: نمکدان (جای نمک)، قلمدان (جای قلم)، شمعدان (جای شمع). نمونه‌های دیگر: قندان، جامدان، سیگاردان، چای‌دان.

گلدان و ریاضی‌دان: در «گلدان»، «دان» پسوند مکان است و با اسمی (گل) ترکیب شده و واژه‌ی ساخته‌شده «جا و ظرف» را می‌رساند. اما در «ریاضی‌دان»، «دان» از بن مضارع فعل «دانستن» (دان + دانستن) است و معنای «داننده و آگاه» دارد؛ پس واژه‌ای است که کسی را معرفی می‌کند (صفت فاعلی/ نام شغل و تخصص)، نه مکانی را. بنابراین دو «دان» در این دو واژه، دو معنای کاملاً متفاوت دارند.

گلدان و گلزار: «دان» و «زار» هر دو پسوند مکان‌اند، اما «دان» جای نگهداری چیزی را می‌رساند (ظرفی کوچک برای گل)، در حالی که «زار» جایی را می‌رساند که چیزی در آن فراوان است و می‌روید (گلزار: جایی پر از گل؛ مانند لاله‌زار، نخلستان)؛ پس «زار» مفهوم «فراوانی» دارد و محل بزرگ‌تری را نشان می‌دهد.

۲ صفحه ۳۳ نوشتاری

۲ـ فعل دوم در عبارت «مثل یک گلدان خالی، زشت است و آدم را اذیت می‌کند» دوبخشی است. به جای آن، چه فعل یک‌بخشی یا ساده می‌توان گذاشت؟

فعل دوم «اذیت می‌کند» است که از دو بخش ساخته شده (اسم «اذیت» + فعل کمکی «می‌کند») و فعل مرکب است. فعل ساده‌ی هم‌معنای آن «می‌آزارد» است:

«مثل یک گلدان خالی، زشت است و آدم را **می‌آزارد**.»

(نمونه‌های دیگر: «رنج می‌دهد» مرکب است؛ «می‌رنجاند» ساده است.)

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۳ صفحه ۳۳ پژوهش

۳ـ در سخنرانی‌ها و در تبلیغات که هدف تأکید بر پیام است، تکرار بسیار کاربرد دارد. برای نمونه، به بخش پایانی سخنرانی دکتر علی شریعتی با عنوان «فاطمه فاطمه است» نگاه کنید و توضیح دهید که سخنران چگونه از شگرد تکرار بهره برده است.

«خواستم بگویم فاطمه دختر خدیجه‌ی بزرگ است، دیدم فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه دختر محمد است، دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه همسر علی است، دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه مادر حسنین است، دیدم که فاطمه نیست. خواستم بگویم که فاطمه مادر زینب است، باز دیدم که فاطمه نیست. نه، این‌ها همه هست و این همه فاطمه نیست. فاطمه، فاطمه است.»

سخنران، همان‌گونه که در درس آمده، از **تکرار در آغاز جمله‌های پیاپی** استفاده کرده است:

- در آغاز همه‌ی جمله‌ها «خواستم بگویم ... فاطمه ...» و در پایان آنها «دیدم (که) فاطمه نیست» تکرار شده است؛ این تکرارِ هم‌ساخت، آهنگ و تأثیر سخن را بیشتر می‌کند و شنونده را منتظر نتیجه نگه می‌دارد.
- هر بار یکی از نسبت‌های فاطمه (دختر خدیجه، دختر پیامبر، همسر علی، مادر حسن و حسین، مادر زینب) را می‌شمارد و بلافاصله آن را کافی نمی‌داند؛ با هر تکرار، بزرگی شخصیت فاطمه بیشتر آشکار می‌شود.
- در پایان با تکرار نام «فاطمه، فاطمه است» به اوج می‌رسد و پیام اصلی را می‌رساند: شخصیت فاطمه فراتر از همه‌ی نسبت‌هاست و با هیچ‌یک از آنها توصیف کامل نمی‌شود، بلکه خود او تعریف خودش است.

۴ صفحه ۳۳ پژوهش

۴ـ در سوره‌ی مبارکه‌ی «الرحمن» که ۷۸ آیه دارد، آیه‌ای ۳۱ بار تکرار شده است؛ آن آیه‌ی شریفه را همراه با معنایش بنویسید.

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

آیه‌ی تکرارشونده: **«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ»**

معنا: «پس کدام‌یک از نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟» (خطاب به انسان و جن). تکرار این آیه پس از برشمردن هر نعمت، برای تأکید و یادآوری سپاسگزاری از نعمت‌های خداوند است.

۵ صفحه ۳۵ جست‌وجو در متن

۱ـ بیتی از شعر بیابید که دربردارنده‌ی پرسش انکاری باشد.

بیت ششم (مصراع دوم):

تو را پرواز بس زود است و دشوار / ز نوکاران که خواهد کار بسیار؟

«پرسش انکاری» پرسشی است که پاسخ آن در خود جمله هست و گوینده با آن، چیزی را انکار می‌کند. اینجا مادر می‌پرسد: «کیست که از تازه‌کاران کار بسیار بخواهد؟» یعنی هیچ‌کس از تازه‌کار، کار زیاد نمی‌خواهد.

۶ صفحه ۳۵ جست‌وجو در متن

۲ـ دو واژه پیدا کنید که در آنها جزء «ـَک» معنای «کوچکی و خردی» را برساند.

- شاخک (شاخه‌ی کوچک) ← «پرید از شاخکی بر شاخساری» و «نگَردد شاخک بی‌بن برومند»
- بامک (بام کوچک) ← «گذشت از بامکی بر جو کناری» (بیت دوم)

۷ صفحه ۳۵ جست‌وجو در متن

۳ـ بیتی جست‌وجو کنید که در آن، «تشبیه» به کار رفته باشد.

من اینجا چون نگهبانم، تو چون گَنج / تو را آسودگی باید، مرا رنج

در بیت دهم مادر خود را به «نگهبان» و کبوترِ کوچک را به «گَنج» مانند کرده است. ارکان تشبیه: مشبه (من / تو)، مشبه‌به (نگهبان / گنج)، ادات تشبیه (چون). وجه شبه: مراقبت و محافظت از یک سو، ارزشمندی و نیاز به نگهبانی از سوی دیگر.

۸ صفحه ۳۵ جست‌وجو در متن

۴ـ بیتی بیابید که در آن، «تضاد» به کار رفته باشد.

من اینجا چون نگهبانم، تو چون گَنج / تو را آسودگی باید، مرا رنج

در مصراع دوم بیت دهم، دو واژه‌ی «آسودگی» و «رنج» با هم تضاد (دو معنای مخالف) دارند. نمونه‌ی دیگر: «جهان را گه بلندی، گاه پستی است» که در آن «بلندی» و «پستی» متضادند.

۹ صفحه ۳۵ جست‌وجو در متن

۵ـ از میان واژه‌های زیر جفت‌واژه‌های هم‌معنا را بیابید و روبه‌روی هم بنشانید. (یک جفت واژه‌ی متضاد نیز در این میان هست.)

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

آگاهی ـ استقلال ـ افسوس ـ اندیشیدن ـ بصیرت ـ بُن ـ پذیرفته ـ تأمل ـ تقلا ـ حسرت ـ دمساز ـ راز ـ ریشه ـ سازگار ـ سَر ـ شکوه ـ شیون ـ عجز ـ عطوفت ـ عظمت ـ قدرت ـ کوشش ـ مستجاب ـ مویه ـ مهربانی ـ وابستگی.

واژه	هم‌معنا	واژه	هم‌معنا
آگاهی	بصیرت	افسوس	حسرت
اندیشیدن	تأمل	بُن	ریشه
پذیرفته	مستجاب	تقلا	کوشش
دمساز	سازگار	راز	سَر
شکوه	عظمت	شیون	مویه
عطوفت	مهربانی		

چهار واژه‌ی باقی‌مانده «استقلال، وابستگی، عجز، قدرت» است که دو جفت متضاد می‌سازد: **استقلال ≠ وابستگی** (جفت متضادِ مطرح‌شده در پرسش) و **عجز ≠ قدرت** (ناتوانی در برابر توانایی).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۰ صفحه ۳۶ نوشتاری

۱ـ صورت سامان‌یافته‌ی مصراع دوم از بیت هفتم، و هر دو مصراع بیت دوازدهم را بنویسید و «جابه‌جایی ضمیر» را نشان دهید.

- بیت هفتم: «هنوزت نیست پای برزن و بام / هنوزت نوبت خواب است و آرام»
- بیت دوازدهم: «گه از دیوار سنگ آمد، گه از در / گهم سرپنجه خونین شد، گهی سر»

بیت هفتم، مصراع دوم: «هنوزت نوبت خواب است و آرام» ← «هنوز نوبتِ خواب و آرامِ **تو** است.» ضمیر «ـت» که در شعر به «هنوز» چسبیده بود، در اصل به «نوبت» (برای تو) مربوط است و هنگام سامان‌دهی جدا شد.

بیت دوازدهم، مصراع اول: «گه از دیوار سنگ آمد، گه از در» ← «گاهی از دیوار و گاهی از در، سنگ (به سویم) آمد.» (در این مصراع ضمیر پیوسته نیست و فقط ترتیب واژه‌ها منظم شد.)

بیت دوازدهم، مصراع دوم: «گهم سرپنجه خونین شد، گهی سر» ← «گاهی سرپنجه‌ام خونین شد، گاهی (هم) سرم (خونین شد).» ضمیر «ـم» که در شعر به «گه» پیوسته بود، در اصل متعلق به «سرپنجه» (و «سر») است؛ پس جابه‌جایی ضمیر رخ داده است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲ـ نمودار قافیه‌ی شعر را بکشید و قالب آن را بنویسید.

نمودار قافیه (هر بیت یک قافیه‌ی جدا)

بیت	واژه‌های قافیه	نشانه
۱	پرواز ـ باز	الف الف
۲	شاخساری ـ (جو)کناری/...ـاری	ب ب
۳	نزدیک ـ تاریک	ج ج
۴	ناگاه ـ راه	د د
۵	فریاد ـ داد	ه ه
۶	دشوار ـ بسیار	و و
۷	بام ـ آرام	ز ز
۸	اندوخت ـ آموخت	ح ح
۹	نهادن ـ ایستادن	ط ط
۱۰	گنج ـ رنج	ی ی
۱۱	بستند ـ شکستند	ک ک
۱۲	در ـ سر	ل ل
۱۳	دمساز ـ باز	م م
۱۴	آسمانی ـ زندگانی	ن ن
۱۵	برومند ـ پند	س س

دو مصراع هر بیت هم‌قافیه‌اند و قافیه در بیت بعد تغییر می‌کند (الف الف / ب ب / ج ج / ...). **قالب شعر: مثنوی.**

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۱۲ صفحه ۳۶ نوشتاری

۳ـ با توجه به بخش‌های واژه‌ی «خشکبار» معنای دقیق آن را بنویسید.

«خشکبار» از دو بخش «خشک» + «بار» ساخته شده است. «بار» در اینجا مخفف «بَر» و به معنای «میوه» است (مانند «برومند»). پس خشکبار یعنی «میوه‌های خشک‌شده» مانند کشمش، برگه‌ی زردآلو، انجیر خشک و توت خشک.

۱۳ صفحه ۳۶ نوشتاری

۴ـ هفت واژه بنویسید که در آنها «مند» معنای «دارنده» را برساند.

«مند» یعنی دارنده؛ نمونه‌ها: هنرمند (دارنده‌ی هنر)، دانشمند (دارنده‌ی دانش)، خردمند (دارنده‌ی خرد)، ثروتمند (دارنده‌ی ثروت)، نیازمند (دارنده‌ی نیاز)، بهره‌مند (دارنده‌ی بهره)، سودمند (دارنده‌ی سود). نمونه‌های دیگر: دردمند، نیرومند، آبرومند.

۱۴ صفحه ۳۷ جست‌وجو در متن

ـ مترادف واژه‌های ردیف «آ» و متضاد واژه‌های ردیف «ب» را در حکایت پیدا کنید.

آ. ای، برآورده، به خاطر، مشقت، رتبه، عارفان:

ب. آسان، ناراضی، موافقت، انتها:

ردیف آ: واژه	مترادف در حکایت	ردیف ب: واژه	متضاد در حکایت
ای	یا (یا رب)	آسان	دشوار
برآورده	مستجاب	ناراضی	خشنود
به خاطر	از بهر	موافقت	مخالفت
مشقت	رنج	انتها	ابتدا
رتبه	درجت (درجه)		
عارفان	اولیا		

نمونه‌هایی از متن حکایت: «ابتدای کار تو چگونه بود؟»، «مخالفت با خواهش مادر برایم دشوار بود»، «رنج از بهر خدای بکش»، «تو از وی خشنود باش و درجتش، درجه‌ی اولیا گردان»، «دعای مادرم مستجاب شد».

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۵ صفحه ۳۷ جست‌وجو در متن

ـ امروزه به جای «خون اندر آن خشک شده بود» چه تعبیری به کار می‌بریم؟

امروزه می‌گوییم: «**دستم بی‌حس (کرخت) شده بود**» یا «**خون در آن جریان نداشت**»؛ یعنی دست زیر سر مادر آن‌قدر بی‌حرکت مانده بود که خون به آن نمی‌رسید و بی‌حس شده بود.

۱۶ صفحه ۴۲ املای فارسی

۱ـ در این بخش از داستان سیاوش «نمره‌های درخشان» کنایه از چیست؟ بر این اساس، برای نامیدن «آدم خسیس» از چه کنایه‌ای بهره می‌گیریم؟

«از اون طرف با این نمره‌های درخشان آبروی خودتو می‌بری.» (سخن مادر سیاوش)

مادر سیاوش این جمله را از روی طعنه می‌گوید و منظورش عکس معنای ظاهری آن است: «نمره‌های درخشان» کنایه (طعنه) از **نمره‌های ضعیف و پایین** (در حدّ ۱۵ برای دانش‌آموزی که انتظار نمره‌ی بهتر دارد) است.

بر همین اساس، برای «آدم خسیس» می‌توان به طعنه گفت: «**حاتم‌طایی**» یا «**آدم دست‌ودل‌باز**» یا «چه بخشنده‌ای!»؛ یعنی کسی را با صفتِ ضدِ ویژگی‌اش می‌نامیم. (کنایه‌های معمولی برای آدم خسیس: «دست‌ودل‌تنگ»، «چشم‌تنگ».)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۷ صفحه ۴۲ املای فارسی

۲ـ سیاوش خود را رستم دستان در هفت‌خان پنداشته است (خان، در این واژه شکل دیگری از «خانه» است و معنای منزل و مرحله دارد؛ ازاین‌رو باید آن را با همین املا بنویسیم، نه به صورت «خوان» که معنای سفره یا سینی بزرگ غذا دارد). درباره‌ی داستان هفت‌خان در شاهنامه‌ی فردوسی چه می‌دانید؟

کاووس، پادشاه ایران، در مازندران اسیر دیو سپید شد و نابینا گردید. رستم به فرمان او با رخش از راهی دشوار به مازندران رفت و در راه، هفت مرحله (هفت‌خان) خطرناک را از سر گذراند:

1. خان اول: رخش با شیری که به رستم حمله کرده بود می‌جنگد و آن را می‌کشد.
2. خان دوم: عبور از بیابان بی‌آب و گرم و یافتن آب با راهنمایی قوچ.
3. خان سوم: نبرد با اژدها و کشتن آن.
4. خان چهارم: کشتن زن جادوگر.
5. خان پنجم: به‌بندکشیدن اولاد (نگهبان راه) و گرفتن راهنمایی از او.

ایران توشه

6. خان ششم: نبرد با ارژنگ دیو و کشتن او.

7. خان هفتم: کشتن دیو سپید و درآوردن جگر او که خونش، چشم کاووس و سربازان ایرانی را بینا کرد.

رستم با پیروزی در هفت‌خان، کاووس را آزاد کرد.

۱۸ صفحه ۴۲ املای فارسی

۱ـ در شعر سیاوش دو تشبیه بیابید.

- «دو چشمانم ... چو جیحون شد»: چشم‌های سیاوش (از اشک) به رود پرآب جیحون مانند شده است.
- «سرم مبهوت و گردنده چو گردون شد»: سرِ گیج و چرخان او به آسمان (گردون) تشبیه شده است.
- «سرم تاس و درخشنده چو هامون شد»: سرِ بی‌مو و براق او به بیابان صاف (هامون) مانند شده است.

(هر دوتا از این سه نمونه کافی است.)

۱۹ صفحه ۴۲ املای فارسی

۲ـ در دست‌نوشته‌ی شعر سیاوش چه نادرستی‌های املایی می‌بینید؟

با توجه به دست‌نوشته، نادرستی‌ها بیشتر از نوع جدانویسی و نیم‌فاصله است، مانند:

- «ازین» که باید «از این» نوشته شود.
- «بیحاصل» که باید «بی‌حاصل» نوشته شود.
- «دلم خستی»، «عذابستی»، «عارستی» و مانند آنها که باید «خسته‌ای/خستی»، «عذاب هستی (عذابی)» و ... با رعایت جدانویسی نوشته شوند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۰ صفحه ۴۵ جست‌وجو در متن

۱ـ به جز دو نمونه‌ای که در واژه‌شناسی آورده‌ایم، یک واژه‌ی جمع شکسته یا مکسر بیابید.

نمونه‌های جمع شکسته: **اشیا** (شیء)، **امور** (امر)، **احوال** (حال)، **اسرار** (سرّ)، **اخبار** (خبر)، **کتب** (کتاب)، **ارواح** (روح). (دو نمونه‌ی درس: قبور و اوقات.)

۲۱ صفحه ۴۵ جست‌وجو در متن

۲ـ سه جفت واژه‌ی هم‌معنا پیدا کنید (نمونه: راحت و آرام).

- شاد و خوشحال
- زیبا و قشنگ
- خطا و اشتباه

۲۲ صفحه ۴۵ نوشتاری

۱ـ واژه‌ی «الکی» از ترکیب «الک» + «ی» ساخته شده است؛ و معنای «بیهوده، بدون هدف مشخص» دارد. به نظر شما این معنا چه ارتباطی با واژه‌ی الک دارد؟

الک وسیله‌ای با سوراخ‌های فراوان است که هرچه درون آن بریزیم، از آن می‌گذرد و چیزی در آن نمی‌ماند (مثلاً اگر با آن آب بردارند، آب نمی‌ماند). کاری که نتیجه و حاصلی نداشته باشد، مانند آب برداشتن با الک است؛ از این‌رو «الکی» یعنی بیهوده و بی‌نتیجه (مانند «آب در هاون کوبیدن»).

۲۳ صفحه ۴۵ ژرف‌اندیشی

۲ـ شعر خیام را یک بار دیگر بخوانید و بگویید از دید شما، آیا شاعر آینده‌نگری را بیهوده قلمداد کرده است؟

به نظر من خیر. خیام می‌گوید از گذشته‌ای که رفته و آینده‌ای که هنوز نیامده، بیهوده غم و نگرانی نداشته باشیم و عمر خود را بر باد ندهیم؛ یعنی «حالِ خوش» را دریابیم. این توصیه به معنای نادیده‌گرفتن برنامه‌ریزی و آینده‌نگری نیست، بلکه می‌گوید نگرانیِ بیش‌ازحد درباره‌ی آینده نباید لحظه‌های ارزشمند امروز را از ما بگیرد. آینده‌نگری درست، یعنی امروز کار درست انجام دادن و با آرامش زیستن.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۴ صفحه ۴۵ ژرف‌اندیشی

۳ـ شعری را که در تصویر این درس بر سنگ حک شده است، بخوانید و با این بیت حافظ مقایسه کنید.

بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین / کاین اشارت ز جهان گذران ما را بس

بیت حافظ می‌گوید: کنار جوی بنشین و گذشتنِ عمر را (مانند آب روان) تماشا کن؛ همین نشانه از جهان گذرا برای ما بس است. مفهوم آن «گذرا بودن عمر و دنیا» و پندِ غنیمت‌شمردن لحظه‌هاست.

شعر حک‌شده بر سنگ نیز مانند شعر خیام و بیت حافظ، دربارهٔ گذر سریع عمر و ارزش لحظه‌ی اکنون است.
شباهت: هر دو به گذرا بودن زندگی و اغتنام فرصت توجه می‌دهند؛ تفاوت: حافظ با تصویر «آب جوی روان» این گذر را نشان می‌دهد و سنگ‌نوشته با زبان و تصویر خودش همین پیام را می‌رساند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۵ صفحه ۴۷ روان‌خوانی

ـ هریک از جمله‌هایی که در پی آمده است، در توصیف کدام بنای تاریخی یا منطقه‌ی شهر اصفهان در سفرنامه‌ی مجید است؟

۱ـ مردابی در جنوب شرقی اصفهان که زاینده‌رود در آن می‌ریزد:

۲ـ کاخ سلطنتی شش‌طبقه‌ی دوره‌ی صفویه در اصفهان که برای پذیرایی از سفیران و مهمانان رسمی کاربرد داشته است:

۳ـ بنایی بیرون شهر اصفهان بر روی آرامگاه یکی از عارفان؛ دارای دو مناره در دو سوی یک چهارتاقی که وقتی یکی از مناره‌ها را بجنبانند، دیگری به جنبش درآید:

۴ـ خیابانی در مرکز شهر اصفهان در دو سوی سی‌وسه‌پل به صورت دو سواره‌رو با پیاده‌روهایی در وسط در دو سوی آن:

۵ـ کاخ دوران صفوی در اصفهان دارای صحنه‌های نقاشی و تزئینات معماری:

۶ـ مسجدی در شرق میدان نقش جهان که برای بزرگداشت روحانی‌ای لبنانی که به دعوت شاه عباس به ایران آمد و به درس گفتن و نمازگزاری پرداخت، بنا شد:

شماره	پاسخ
۱	باتلاق گاوخونی
۲	کاخ عالی‌قاپو
۳	منارجنبان (آرامگاه عمو عبدالله)
۴	خیابان چهارباغ
۵	کاخ چهل‌ستون
۶	مسجد شیخ لطف‌الله

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۲۶ صفحه ۴۸ روان‌خوانی

ـ در کتاب فارسی سال‌های چهارم، پنجم و ششم دبستان چه داستان‌هایی از هوشنگ مرادی کرمانی خوانده‌اید؟

پاسخ شخصی است و به درس‌هایی بستگی دارد که در دبستان خوانده‌اید. هوشنگ مرادی کرمانی نویسنده‌ی «قصه‌های مجید» است و در کتاب‌های فارسی دبستان چند درس از او خوانده‌ایم؛ مانند بخش‌هایی برگرفته از «قصه‌های مجید» (با شخصیت مجید و خاطره‌های کودکی نویسنده). نام درس‌ها را از فهرست کتاب‌های فارسی خود بنویسید.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۷ صفحه ۴۸ روان‌خوانی

۱ـ مایه‌های طنز در همه‌ی داستان‌های «قصه‌های مجید» به چشم می‌خورد. از دید شما در کدام بخش از «سفرنامه‌ی اصفهان» طنز آشکارتر است؟

پاسخ نمونه: از دید من طنز آشکارتر در بخش‌هایی است که مجید با ساده‌دلی و زبان کودکانه‌اش، چیزهای شگفت‌انگیز سفر (مانند بناهای تاریخی و رفتار راننده و همسفران) را توصیف می‌کند و با نگاه صادقانه‌اش، موقعیت‌های خنده‌دار می‌سازد؛ مثلاً وقتی سخنان و رفتارهای غیرمنتظره‌ی اکبرآقا و واکنش‌های مجید را می‌خوانیم، لبخند می‌زنیم. (برای پاسخ دقیق، یکی از بخش‌های خنده‌دار متن درس را نام ببرید و دلیل بیاورید.)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۸ صفحه ۴۸ روان‌خوانی

۲ـ به نظر شما آیا رفتار و گفتار اکبرآقا مانند همه‌ی راننده‌کامیون‌هاست یا ویژگی‌های منحصربه‌فرد هم دارد؟

پاسخ نمونه: اکبرآقا ویژگی‌های مشترک با بسیاری از رانندگان کامیون دارد (زبان ساده و صمیمی، آشنایی با جاده‌ها و مسافرت‌های طولانی، خونگرمی و شوخ‌طبعی)، اما ویژگی‌های منحصربه‌فرد هم دارد: مهربانی و دلسوزی نسبت به مجید، شوخی‌ها و سخنان خاص خودش، و رفتارهایی که او را از دیگر رانندگان متمایز می‌کند. همین ویژگی‌ها او را به شخصیتی به‌یادماندنی در داستان تبدیل کرده است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.